

Bijlage 1 Wettelijk kader Wet inburgering 2021

Hoofdpijnen nieuwe Wet inburgering

Uitgangspunt van de nieuwe wet is dat alle inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst via betaald werk¹. Inburgering draagt bij aan het zo snel mogelijk integreren en participeren in de samenleving. In het nieuwe stelsel gaan het leren van de taal en participatie hand in hand. Ook worden er geen ontheffingen van de inburgeringsplicht meer gegeven en gaat de taaleis omhoog van A2- naar B1²-niveau. Inburgering wordt gepositioneerd als onderdeel van het sociaal domein.

Doelgroep nieuwe Wet inburgering

De doelgroep van de nieuwe Wet inburgering is te verdelen in twee groepen: 1. statushouders en 2. gezinsmigranten en overige inburgeraars.

1. Statushouders

- **Statushouders** zijn vluchtelingen die door de IND worden erkend en een vluchtelingenstatus krijgen. Zij komen eerst in asielzoekerscentra (AZC) terecht. Het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) vangt hen op en koppelt statushouders aan een gemeente.
- **Nareizigers** zijn de nareizende familieleden van de statushouder die na inwilliging van de gezinshereniging in Nederland mogen verblijven. Zij komen dus terecht bij hun familielid die al woonachtig is in de gemeente.

De groep statushouders is vaak in eerste instantie bijstandsafhankelijk. Zij zijn onderdeel van de huidige gemeentelijke aanpak statushouders op het gebied van re-integratie en participatie en de sociale basis en vielen tot eind 2019 onder het Sociaal Programma statushouders 2016-2019.

2. Gezinsmigranten en overige inburgeraars

- **Gezinsmigranten en overige migranten** (hierna gezinsmigranten) zijn personen die hier voor gezinshereniging of gezinsvorming gekomen zijn. Het gaat om personen die een Nederlandse partner hebben. Inburgering start voor gezinsmigranten al met een basisexamen inburgering dat in het land van herkomst wordt afgelegd. Ook geestelijk bedienaren (dominees, priesters en imams) en vreemdelingen met een verblijfsvergunning voor een onbepaald verblijfsdoel zijn onderdeel van deze groep.

Gezinsmigranten zijn (veelal) niet bijstandsafhankelijk. Op dit moment zijn ze bij de gemeente vaak alleen in beeld via de participatieverklaringstrajecten die de gemeente voor deze groep moet aanbieden (en die voor gezinsmigranten, net als voor statushouders, verplicht is).

De gemeente wordt met invoering van de nieuwe inburgeringswet voor een grotere groep verantwoordelijk. Het te volgen inburgeringstraject voor statushouders is veelomvattender dan voor gezinsmigranten. Dit betekent dat de wettelijke aanbodplicht verschilt per groep.

Omvang inburgeringsplichtigen Haarlem en regio Zuid-Kennemerland en IJmond

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/02/kamerbrief-hoofdpijnen-veranderopgave-inburgering>

² Taalniveau B1 kan vergeleken worden met het taalniveau van een leerling einde vmbo en mbo1-2-3.

Het is niet eenvoudig om vast te stellen hoe groot de doelgroep is voor wie vanaf 2021 aanbod gereed moet zijn. Het Rijk bepaalt elk half jaar het aantal statushouders dat gemeenten moeten huisvesten, waardoor niet ver vooruit kan worden gekeken. Wel is de taakstelling huisvesting statushouders op dit moment aanzienlijk lager dan in de jaren 2015-2018. De gezamenlijke taakstelling in de arbeidsmarktregio is de eerste helft 2020 totaal 121 personen³. Ervaringscijfers wijzen uit dat circa 60% van de gehuisveste personen volwassen is, en daarmee inburgeringsplichtig. In onderstaande figuur worden de aantallen statushouders en gezinsmigranten gegeven die komend half jaar worden verwacht (het aantal verwachte gezinsmigranten is gebaseerd op het aantal gezinsmigranten dat in 2019 het participatieverklaringstraject heeft doorlopen):

Gemeente	Statushouders 1 ^e helft 2020	Gezinsmigranten 1 ^e helft 2020
Beverwijk	13	8
Bloemendaal	8	5
Haarlem	50	30
Heemskerk	13	8
Heemstede	9	5
Velsen	22	13
Zandvoort	6	4
Totaal	121	73
Inburgeringsplichtig (60%)	73	44

Tabel 1 Schatting omvang inburgeringsplichtigen

De taakstelling huisvesting statushouders voor 2e helft 2020 wordt in april bekend, en de inschatting is dat deze iets hoger uitvalt dan die in de eerste helft van het jaar. Ten aanzien van gezinsmigranten wordt geen fluctuatie verwacht.

Gemeentelijke taken per juli 2021

Hieronder worden allereerst de taken beschreven die de gemeente dient uit te voeren op basis van de Memorie van Toelichting van de Wet inburgering⁴. Vervolgens wordt in een figuur uitgelicht welke verschillen er zijn in aanbodplicht voor de twee groepen inburgeringsplichtigen (statushouders en gezinsmigranten).

1. Brede intake en Plan Inburgering en Participatie (hierna PIP)

De regierol van de gemeente start bij de afname van de brede intake. De gemeente is verantwoordelijk om voor elke inburgeringsplichtige, zowel voor statushouders als gezinsmigranten, deze intake af te nemen. De intake geeft op individueel niveau inzicht in de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeringsplichtige op het gebied van inburgering en participatie, op meerdere leefgebieden. De brede intake resulteert in een Plan Inburgering en Participatie (PIP). De gemeente voert de regie op de totstandkoming en de uitvoering van het PIP. Het PIP is een persoonlijk plan voor het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage. In dit plan wordt de keuze voor de leerroute en de afspraken over financieel ontzorgen vastgelegd, en afspraken over eventuele verdere ondersteuning. De brede intake wordt zo vroeg mogelijk afgenomen, waar kan al in het AZC. Anders na inschrijving in de gemeente.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2019/10/15/circulaire-huisvesting-taakstelling-vergunninghouders> Dit betreft statushouders plus de nareizigers.

⁴ https://www.internetconsultatie.nl/veranderopgave_inburgering

2. Financieel ontzorgen van statushouders

De gemeente is verplicht de groep statushouders de eerste zes maanden financieel te ontzorgen. Doel van ontzorgen is om de focus in het begin bij het leren van de taal en participatie te leggen. Dit betekent dat de gemeente de vaste lasten (huur, gas, water, licht en de zorgverzekering) gedurende een periode van zes maanden inhoudt op de bijstandsuitkering. De statushouder ontvangt deze eerste periode het resterende bedrag in de vorm van leefgeld. Na de periode van zes maanden kan de gemeente op basis van individueel maatwerk kiezen om de periode van ontzorging te verlengen. De wijze en duur van ontzorging wordt opgenomen in het PIP. In deze periode wordt ook geleerd om financieel zelfredzaam te zijn; de invulling van begeleiding naar financiële zelfredzaamheid kan de gemeente zelf invullen.

3. Het aanbieden en inkopen van drie leerroutes

Het vereiste taalniveau gaat in het nieuwe stelsel omhoog van A2- naar B1⁵- niveau. Het doel is dat elke inburgeraar op het hoogst mogelijke taalniveau inburgert. De gemeente dient 3 duale leerroutes aan te bieden. Voor de groep statushouders is het volgen van een van drie leerroutes verplicht. De groep gezinsmigranten zijn vrij in de keuze hoe zij de taal leren en aan de inburgeringsverplichting voldoen.

1. **B1-route** heeft tot doel om de grootste groep inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk, maar in ieder geval binnen de termijn van drie jaar, taalniveau B1 te laten behalen en daarmee hun perspectief op de arbeidsmarkt te vergroten. Het is van belang dat in deze leerroute het leren van taal gecombineerd wordt met werk of participatie.
2. **Onderwijsroute** is gericht om inburgeraars tot 28 jaar via een 1,5 jaar durende taalschakeltraject voor te bereiden op instroom in het Nederlands beroep- of wetenschappelijke onderwijs. Daarnaast leidt deze leerroute ook tot het behalen van taalniveau op B1-niveau.
3. **Zelfredzaamheidsroute (hierna Z-route)** voor inburgeringsplichtigen voor wie de onderwijs- of B1-route niet haalbaar is, komt er een intensieve leerroute die je voldoende handvatten geeft om je in Nederland zelfstandig te redden (tenminste taalniveau A1). Het is gericht op de groep die bijvoorbeeld in eigen taal analfabeet is of een beperkt leervermogen heeft. Deze groep wordt onder huidige wet ontheven van de inburgering.

Pilot Z-route

In oktober 2019 is de aanvraag pilot Z-route gehonoreerd door het ministerie van SZW⁶. Dit betekent dat Haarlem in samenwerking met Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal een subsidie van €275.000 euro heeft gekregen om voorlopend op de nieuwe wet al te experimenteren met deze nieuwe route. Doel is om de lessen en ervaringen uit de praktijk mee te nemen bij de ontwikkeling van het nieuwe inburgeringsstelsel. De pilot wordt uitgevoerd door het ROC Nova college, re-integratiebedrijf Agros en taalschool INTK.

⁵ Taalniveau B1 kan vergeleken worden met het taalniveau van een leerling einde vmbo en mbo1-2-3.

⁶ <https://www.uitvoeringvanbeleidszw.nl/subsidies-en-regelingen/veranderopgave-inburgering-pilots/nieuws/2019/10/31/veranderopgave-inburgering-nog-eens-43-gemeenten-aan-de-slag-met-pilots>

4. Overige inburgeringsonderdelen

Naast bovengenoemde nieuwe taken zijn er ook bestaande taken waar de gemeente ook onder nieuwe Wet inburgering verantwoordelijk voor blijft.

- **Maatschappelijke begeleiding voor de groep statushouders.**

Maatschappelijke begeleiding start bij inschrijving in de gemeente en is gericht op het bieden van hulp van bij praktische zaken, zoals het afsluiten van verzekeringen, het zoeken van scholen voor de kinderen en het inschrijven bij een huisarts en tandarts. Daarnaast omvat de begeleiding voorlichting over leefgebieden en maatschappelijke organisaties. De termijn van maatschappelijke begeleiding ligt wettelijk nog niet vast en wordt opgenomen in de lagere wet- en regelgeving.

- **Participatieverklaringstraject (PVT) voor alle inburgeringsplichtigen.**

Via het participatieverklaringstraject maakt de inburgeringsplichtige kennis met de Nederlandse kernwaarden zoals vrijheid van religie, vrijheid van meningsuiting en gelijkheid. Hierbij kan gedacht worden aan gelijke rechten voor mannen en vrouwen en het recht om jezelf te ontplooiën door onderwijs. In het nieuwe stelsel wordt het PVT geïntensiveerd (van 4 naar 12 uur), is een verplicht onderdeel een excursie of een activiteit. Het PVT dient binnen 18 maanden doorlopen te zijn.

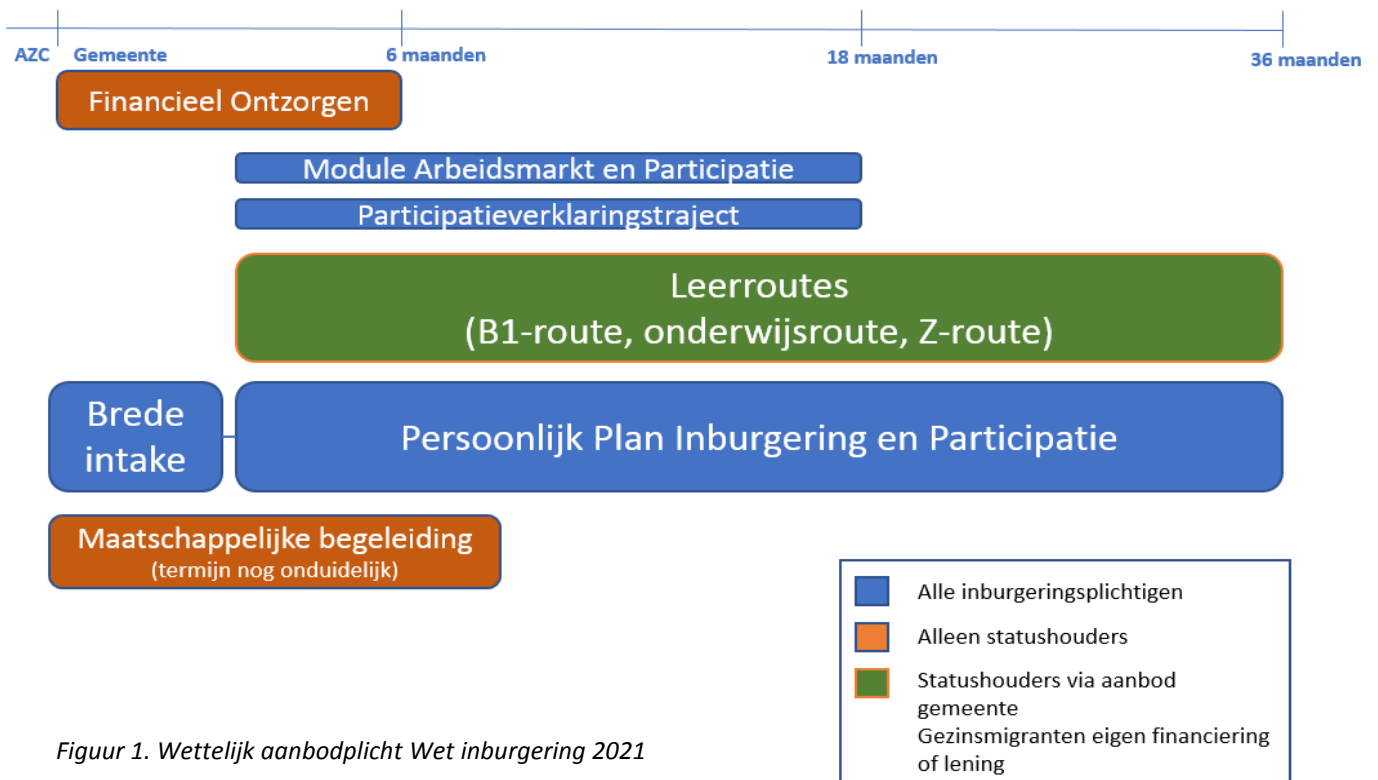
- **Module Arbeidsmarkt en Participatie (hierna MAP) voor alle inburgeringsplichtigen**

In de MAP brengt de inburgeringsplichtige de eigen competenties en de arbeidskansen in beeld. Dit wordt gecombineerd met praktische inzet op de (lokale) arbeidsmarkt. Dit inburgeringsonderdeel moet ook binnen 18 maanden afgerond te zijn. Er bestaan vaak grote verschillen tussen de arbeidsmarkt in Nederland en de arbeidsmarkt in het land van herkomst van inburgeringsplichtigen. Ook is het niet vanzelfsprekend dat alle inburgeringsplichtigen in het land van herkomst een opleiding hebben gevolgd of al hebben gewerkt. Om die reden is het belangrijk dat zij bekend raken met de Nederlandse arbeidsmarkt en dat zij zich de vaardigheden en capaciteiten eigen maken die nodig zijn om te kunnen participeren.

Verschillen in wettelijk aanbodplicht

In *figuur 1* staan de verschillen weergegeven in wettelijk aanbodplicht tussen de groep statushouders en de groep gezinsmigranten.

De gemeente is verplicht om statushouders financiële ontzorging en maatschappelijke begeleiding te bieden. De brede intake, PIP en de inburgeringsonderdelen Module arbeidsmarkt en participatie en

Figuur 1. Wettelijk aanbodplicht Wet inburgering 2021

participatieverklaringstrajecten zijn onderdelen die de gemeenten voor elke inburgeringsplichtige moet aanbieden. De groep gezinsmigranten heeft keuzevrijheid met betrekking tot het invullen van de leerroutes. Zij moeten de leerroute zelf financieren, zij kunnen op basis van een inkomenstoets in aanmerking komen voor een lening via DUO. Via het PIP hebben gemeenten een adviserende en sturende rol bij gezinsmigranten voor het leren van de taal en participatie, maar kan de gemeente hen niet verplichten om de leerroute te doorlopen. Voor de groep statushouders is het doorlopen van een leerroute wel een verplicht onderdeel.